WARIES MISDAADREEKS · Nº 036

Zwarte Inkt in Meppel

De zaak van de schipper met de drukproeven

EEN KIES-JE-EIGEN-ROUTE-ONDERZOEK



Uitgeverij Waries

Aan de lezer

Op donderdag 6 augustus 2026 brengt een schipper op de kade voor Museum Indruk vier kisten loodletters aan boord. Jij ziet het gebeuren, en jij weet hoe zwaar lood is. Aan het eind van de dag wil een brigadier van je weten wie erachter zit.

Lees het verhaal, volg de draden, bekijk de stukken, en beantwoord dan op het antwoordformulier deze zes vragen:

1. Wat zat er werkelijk in de vier kisten met LOODLETTERS erop?
2. Waar en hoe laat zouden de kisten vanavond van eigenaar wisselen?
3. Wie heeft de smokkel bedacht en geregeld?
4. Hoe kwam die persoon aan de drukproeven van meneer Haverkamp?
5. Welke rol speelde schipper Ruben Kloosterman, en waarover loog hij tegen jou?
6. Waarom loog Inge Wolters over haar ochtend, en waar was ze echt?

Alles wat je nodig hebt om de zaak op te lossen, staat in dit boek. Er is één oplossing die alle feiten verklaart. Mensen liegen in dit verhaal, soms om iets kleins, soms om iets groots; elke leugen wordt in de oplossing uitgelegd. Hints staan op hun kop achterin, in drie niveaus. De oplossing is verzegeld.

Speelduur: twee tot vier uur.

Hoe dit boek werkt

Dit is geen boek dat je van voor naar achter leest. Het verhaal is opgeknipt in GENUMMERDE PARAGRAFEN. Je begint bij paragraaf 1. Aan het eind van elke paragraaf kies je wat je doet, en ga je naar het nummer dat bij je keuze hoort. Blader niet zomaar door: de paragrafen staan op volgorde van nummer, niet van verhaal.

JIJ bent vrijwilliger bij Museum Indruk in Meppel. Je zet letters, je drukt proeven, je weet hoe zwaar lood is. Op een drukke Donderdag Meppeldag zie je iets wat niet klopt.

DRIE DRADEN. Na de opening kom je bij het kruispunt, paragraaf 63. Daar kies je een draad: het schip, de marktkraam of de klant. Elke draad is een eigen route door dezelfde donderdag, met eigen getuigen en eigen vondsten. Geen enkele draad geeft je alles; zelfs de boodschap op de proef die je vindt, is pas compleet als je stukjes uit meer dan één draad bij elkaar legt.

DRUKGANGEN. Een zetter drukt een pagina vaak meer dan eens voordat hij goed is. Zo werkt dit boek ook. Als een draad afloopt, of als je in een MISDRUK belandt (een doodlopend einde), mag je deze donderdag opnieuw beleven via een andere draad. Wat jij als lezer al weet, neem je mee; je hoofdpersoon begint telkens fris aan de dag. Je hebt alle drie de draden nodig.

HET KOPIJMAPJE. Wat je onderweg vindt of te zien krijgt (een proef, een briefje, een logboek, een foto) staat achter de paragrafen in het kopijmapje, als genummerd STUK. In de tekst staat steeds bij welk stuk je moet kijken en op welke pagina. Bekijk een stuk pas als het verhaal je erheen stuurt.

HET ZETBOEK. Achterin staan werkbladen voor je aantekeningen: een tijdlijn, een overzicht van wie wat had en wist, en een lijst van gevonden stukken. Tijden doen ertoe, tot op de minuut.

DE POORT. Er is één plek in het verhaal die je niet via een keuze bereikt, maar alleen door iets te ontdekken: de plaats en het tijdstip waarop de kisten vanavond van eigenaar wisselen. Op het kruispunt en aan het eind van elke draad staat hoe je dat ontdekte antwoord in een paragraafnummer omzet. Wie gokt, komt ergens terecht waar het verhaal niet klopt.

SPEELDUUR. Reken op twee tot vier uur, afhankelijk van hoeveel drukgangen je nodig hebt en hoe grondig je de stukken leest.

INHOUD

Voorwerk

Aan de lezer 3
Hoe dit boek werkt 4

Deel I · De paragrafen

Paragraaf 1 · het begin 7
Paragraaf 63 · het kruispunt 38

Deel II · Het kopijmapje

Stuk 1 · De proef onder de meerpaal 52
Stuk 2 · Jouw schets van de kisten 53
Stuk 3 · Doe-kaart correctietekens 54
Stuk 4 · Vrachtbrief aan boord van de Zwaluw 55
Stuk 5 · Het briefje in de envelop 56
Stuk 6 · Logboek van de Zwaluw 57
Stuk 7 · Havengeldbon Zwartsluis 58
Stuk 8 · Snipper van de spijker (Zwaluw) 58
Stuk 9 · Verhuurlog Diepzicht 59
Stuk 10 · Gastenboek Diepzicht 60
Stuk 11 · De foto's van Femke Hazenberg 61
Stuk 12 · Snipper van de kinderkopjes (Femke) 61
Stuk 13 · Brief in de bus van Inge Wolters 62
Stuk 14 · Knipsel uit Het Diepblad, 1997 63
Stuk 15 · Afspraakbevestiging en bezoekerssticker 64
Stuk 16 · Opdrachtbon drukwerk 65
Stuk 17 · Telefoonnotitie 65
Stuk 18 · De archiefproef 66
Stuk 19 · E-mail van L. Haverkamp 67
Stuk 20 · Programma koffieconcert 68
Stuk 21 · Foto op de telefoon van Lucas Haverkamp 69
Stuk 22 · Twee foto's van Arjen Prins 70
Stuk 23 · Plattegrondje binnenstad (schets) 71
Stuk 24 · Kaart van het Meppelerdiep (schets) 72

Deel III · Zetboek en oplossing

Zetboek I · tijdlijn 74
Zetboek II · wie had wat 75
Zetboek III · gevonden stukken 77
Antwoordformulier 78
Hints in drie niveaus 80
Verzegeld 83
Oplossing 84
Nawoord 89

I

De paragrafen

donderdag 6 augustus 2026

Begin bij paragraaf 1 en volg de verwijzingen. Het kruispunt met de drie draden is paragraaf 63. Lees nooit verder in een paragraaf waar je niet naartoe bent gestuurd.

1

10.20 UUR

Het is donderdag 6 augustus en Meppel ruikt naar kibbeling, natte stenen en zonnebrandcrème. Over de straten hangen vlaggetjes met het thema van deze Donderdag Meppeldag: *Meppel drukt door*. Voor een drukkersvrijwilliger kan een thema slechter uitvallen.

Je staat op de kade voor Museum Indruk, aan de Kleine Oever, met een doos zetsel onder je arm. Binnen ruikt het naar wat het altijd ruikt: inkt, oud papier, machineolie. Buiten ruikt het naar zomer. Om één uur gaan de deuren open, maar Gerrit Pol en jij hebben bedacht dat jullie vanochtend al buiten op de kade een tafel met een proefpersje neerzetten, zodat de mensen die naar de markt slenteren alvast met hun eigen naam in lood kunnen vertrekken.

Aan de kade ligt één schip: een oude, zwartgeteerde tjalk met een groene stuurhut. Verder is de kade leeg. De meerpaal voor de museumdeur, een dikke gietijzeren paal met een ketting eromheen, staat er verlaten bij, op een meeuw na.

Gerrit roept vanuit de deur: 'Kom je nog, of ga je staan dichten?'

- Help je Gerrit met de tafel en de pers? Ga naar **23**.
- Loop je eerst even naar die tjalk? Ga naar **45**.

• • •

2

12.15–12.45 UUR

Meneer Haverkamp aarzelt. 'Mevrouw Wolters is een kenner. Ze wist meer van de haven dan ik, en dat wil wat zeggen.' Hij zet zijn kopje neer. 'Maar ze was wel erg nieuwsgierig naar mijn tekst. Ze vroeg of ze de proeven mocht inzien, ze zei dat ze vroeger bureauredacteur was en er nog wat aan kon verbeteren. Ik heb nee gezegd. Het is mijn boekje.'

Hij kijkt naar het raam. 'Ze heeft het moeilijk, hoor ik. Geld. En mensen die het moeilijk hebben, doen soms dingen...' Hij maakt de zin niet af en schaamt zich zichtbaar dat hij hem begon.

- Ga terug naar **33**.

• • •

3

10.54 UUR

Je loopt om de kisten heen. Het hout is oud, grijs geworden, met bruine vlekken van vocht. De spijkers in de deksels zijn nieuw: blinkend, recht, net ingeslagen. Bij één kist zit een kier van een halve vinger tussen deksel en wand, en door die kier zie je papier. Bedrukt papier, met regels. Je buigt je voorover en snuift, uit gewoonte: in het museum ruik je aan alles. Hout, stof, een beetje roest van de spijkers. Geen inkt, geen olie. En ook niet de zoete, bruine geur van tabak, die je herkent van je opa en zijn pijp.

Je wilt er een stap dichterbij zetten en stoot met je knie tegen de bovenste kist. Hij schuift een paar centimeter op, over de onderste heen, zonder dat je er moeite voor doet. Je zet hem snel recht, alsof je iets gebroken hebt.

Dan klinkt er van de tjalk een stem. 'Afblijven.'

De grote man uit de stuurhut staat op het gangboord. Hij heeft een werkhandschoen aan zijn ene hand en een sigaret achter zijn oor.

▸ Ga naar **14**.

• • •

4

12.50 UUR

Terug bij het museum zit Gerrit achter de tafel op de kade, met een rij kinderen. Je vraagt hem naar de letters P.G.A. op de kisten. 'Prins Grafische Antiek,' zegt Gerrit meteen. 'Arjen Prins, uit Zwolle. Handelt in oude persen en letter.' Hij wijst met zijn beinkte duim naar binnen. 'Zijn kaartje ligt in de bovenste la. Bel maar.'

Prins neemt op na zes keer overgaan. Achter hem hoor je stemmen, een omroepinstallatie, een taal die geen Nederlands is. 'Prins! Met wie?'

Je legt het uit. Vier kisten met zijn naam erop, aan boord van een tjalk, met een vrachtbrief van P.G.A.

'Ik sta sinds gisteren in Antwerpen,' zegt hij, 'op de beurs, ik heb hier een kraam. Kisten? Ik heb al maanden niets verkocht in Meppel. Ik ben

er niet eens geweest.' Er valt een stilte waarin je de beurs hoort ademen. 'Wat voor kisten zei u?'

▸ Dring je aan? Ga naar **9**.

▸ Bedank je hem en hang je op? Ga naar **44**.

• • •

5

21.30 UUR

Je blijft in de auto en kijkt naar de slagboom. Om half tien rijdt er een bestelbus het terrein op, wit, zonder belettering, met de lichten al gedoofd voordat hij stilstaat. Er stapt een man uit met een donkere pet, die een steekwagentje uit de laadruimte haalt en het naast de bus zet. Hij rookt niet, hij belt niet, hij wacht. Af en toe kijkt hij op zijn telefoon.

Mulder zegt niets. Ze noteert het kenteken in een boekje met een harde kaft en een potlood dat ze eerst moet slijpen met een zakmes.

'Hij kent de weg,' zegt ze. 'Kijk: hij rijdt niet naar het havenkantoor, hij rijdt meteen naar achteren. Hij is hier al eens geweest.'

Om twintig voor tien hoor je over het water het doffe ploffen van een oude scheepsmotor.

▸ Ga naar **66**.

• • •

6

10.53 UUR

'Femke Hazenberg,' zegt ze, en ze steekt een hand uit die naar suikerspin ruikt. '*Het Diepblad*. Nee, ik heb niemand gezien. Toen ik jullie tafel fotografeerde stond hier nog niks, dat weet ik zeker, die foto heb ik. Daarna ben ik om de hoek naar het draaiorgel gegaan. Tien minuten? Iets minder misschien. En toen ik terugkwam: kisten.'

Ze bukt en raapt iets op naast de onderste kist: een smal reepje beige papier. Ze maakt er een foto van, kijkt ernaar, stopt het in haar tas. 'Ik ruim op,' zegt ze, als ze je ziet kijken. 'Beroepsdeformatie. Mijn moeder was schoonmaakster.'

Je vraagt of ze iemand met een bestelbus heeft zien wegrijden. Ze denkt na. 'Er rijdt hier vandaag zoveel. Marktkramers, de gemeente met hekken, de kibbelingkar. Nee. Sorry.'

▸ Ga naar **14**.

• • •

7

11.27 UUR

Het jaagpad is een grindstrook tussen het water en een rij knotwilgen. Je slalomt om een groep wandelaars met stokken heen, om een vrouw met drie teckels, om een jongen die een vlieger probeert op te laten waar geen wind is.

Rechts van je, op het water, zie je de Zwaluw. Ze vaart rustig, niet hard, met een vaart die je met de fiets makkelijk bijhoudt. De schipper staat aan het roer en rookt. Op het achterdek wapperen de twee handdoeken. Het ruimluik is dicht, het zeildoek strak.

Een keer kijkt de schipper om, recht naar de kant. Je bukt je over je stuur, als een wielrenner, en voelt je belachelijk. Hij kijkt alweer voor zich.

Om half twaalf zie je het bord van Diepzicht: een houten schip met een golf eronder. De Zwaluw is nog een paar honderd meter achter je.

▸ Ga naar **8**.

• • •

8

11.30 UUR

Dennis Oldeman staat achter de toonbank, in een blauw poloshirt met DIEPZICHT op de borst. Hij is achter in de veertig, bruin van de zon, met een brede glimlach en een plakkerige haarlok op zijn voorhoofd, alsof hij net heeft hardgelopen. 'Goeiemorgen! Je bent net op tijd, ik heb er nog twee liggen.'

Het kantoortje is klein en vol. Op de toonbank: een kassa, een stapel folders, een dik gastenboek met een pen aan een touwtje, en een bordje dat met de beschreven kant naar beneden ligt. Aan de wand achter hem hangt een oude letterkast, rechtop, met in de vakjes geen letters maar schroefhaakjes met nummers erbij.

• • •

11

11.25–11.35 UUR

De e-mail is van dinsdagavond, na de eerste proef. STUK 19 (p. 67) Je leest hem en moet glimlachen. Meneer Haverkamp schrijft zoals sommige mensen telefoneren: met excuses vooraf, uitweidingen halverwege en een groet die langer is dan nodig.

Wat opvalt: hij schrijft al zijn verbeteringen uit in zinnen. Geen enkel teken, geen kantlijn. Gerrit, die op dat moment binnenkomt om koffie te halen, leest over je schouder mee.

'Die man weet niet eens wat een deleatur is,' zegt hij hartelijk. 'Bij de eerste proef vroeg hij wat die kriebeltjes van ons betekenden. Ik heb het hem uitgelegd. Hij zei: "Ik ben leraar geschiedenis geweest, geen kalligraaf." Toen heeft hij het maar gemaild.'

Hij giet zijn koffie in en verdwijnt weer naar beneden.

▸ Ga terug naar **65** om iets anders te doen, of ga naar **72**.

• • •

12

12.15–12.45 UUR

'De Kolk.' Zijn ogen lichten op. 'In 1921 was het een ondiepe uitstulping van het Diep, halverwege Meppel en Zwartsluis, met riet en een paar palen. Daar laadden de smokkelaars over, 's nachts, in roeiboten. Nu is het een jachthaventje met acht steigerpalen. Ik heb er gisteren gelegen bij de laatste palen, de stilste plek. Geen lamp, geen mens, alleen een grindpad naar de weg.'

Hij glimlacht verlegen. 'Ik stelde me voor hoe mijn grootvader daar lag, in de mist. Het is de mooiste plek van het hele Diep, en de meest verlaten.'

▸ Ga terug naar **33**.

• • •